

- העותרים:**
1. עמותת "האקדמיה למען ישראל דמוקרטית"
 2. עמותת "בשער – קהילה אקדמית למען החברה בישראל"
- באמצעות ב"כ עו"ד הרן רייכמן
 רחוב האלון 26, תמרת
 טל': 0505657157 דואר אלקטרוני: law.haran@gmail.com

- נגד -

- המשיבים:**
1. מר יואב קיש, שר החינוך ויו"ר המל"ג
 2. המועצה להשכלה גבוהה
 3. פרופ' דודי שוורץ, חבר המועצה להשכלה גבוהה
- כולם על ידי מחלקת בג"צים
 פרקליטות המדינה

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה בהולה למתן צו ארעי (עד היום בשעה 14:00) ולמתן צו

ביניים

מבוא

1. עניינה של עתירה בהולה זו הוא בניסיון בלתי חוקי ופסול של המשיב 1 לקדם, **בהליך בזק**, מינוי לתפקיד סגן יו"ר המועצה להשכלה גבוהה (להלן בהתאמה: "סיו"ר" ו"המועצה/ המועצה להשכלה גבוהה/ מל"ג") – התפקיד הבכיר והרגיש ביותר במל"ג. בשעה שהרכב המועצה אינו מקיים את הדרישה הסטטוטורית שבסעיף 4א לחוק המל"ג תשי"ח-1958 (להלן: "חוק המועצה להשכלה גבוהה" / "החוק") לפיה שני שלישים לפחות מחבריה יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה; בניגוד ברור להבנות שגובשו בהליך משפטי קודם שהתקיים בפני בית משפט זה, בגדרן הוסכם כי המל"ג לא ידון בסוגיות עקרוניות בעלות חשיבות רוחבית, אלא כשהרכב המועצה מקיים את דרישות הדין המעוגנות בסעיף 4א לחוק – דרישה המופרת בעניינינו; ובניגוד לתקנון המל"ג המחייב הודעה מספקת מראש לכינוס המועצה.
2. יודגש, כי המשיב 1 נמנע למנות מחליף לחבר מועצה שפרש מתפקידו – מינוי שהשר מחויב לבצע מכוח סעיף 4א לחוק. זאת, אף שמינוי מחליף כאמור יאפשר להשיב את האיזון המספרי של חברי המועצה להשכלה גבוהה כך שהדרישה הפרוצדורלית והמהותית להרכב מועצה שיכלול 2/3 חברים שהם בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה תתקיים.
3. אין זו הפעם הראשונה שבה מבקש המשיב 1 למנות את המועמד מטעמו, המשיב 3, לתפקיד זה, לאחר שניסיון

קודם שנעשה לפני כשנתיים כשל. כעת, מנסה המשיב 1 לשוב ולקדם את המינוי תוך ניצול הפגיעה באיזון הסטטוטורי שנוצר בהרכב המועצה ותוך הפעלת שיקולים זרים בהחלטה לחזור בו מהסכמה עם ור"ה למינוי מוסכם.

4. חרף פניות מקדימות שהופנו למשיבים להשהות את הדיון במועצה בנסיבות העניין, המשיב 1 מאיץ את ההליך ומבקש לקיים את הישיבה במועצה **להצבעה על בחירת סיו"ר מל"ג, היום 30.9.29 בשעה 14:00.**

5. **בשל חשיבות הדברים נעמוד כבר בפתח הדברים על דרישות הדין המחייבות לעניין חלקם היחסי של החברים במועצה.** וכך קובע סעיף 4א לחוק המועצה להשכלה גבוהה:

"(א) חברי המועצה יוצעו לנשיא המדינה על ידי הממשלה; לפחות שני שלישים מהם יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, שהמליץ עליהם שר החינוך והתרבות לאחר התייעצות עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, ושני חברים נוספים יהיו האחד יושב ראש ארגון הסטודנטים היציג כהגדרתו בחוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 (בחוק זה – ארגון הסטודנטים היציג) והאחר נציג נוסף של הארגון שתבחר האסיפה הכללית של הארגון; במועצה יינתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה, שהוכרו לפי סעיף 9."

6. ודוק - הדרישה כי הרכב המועצה יכלול 2/3 חברים בעלי מעמד משדה ההשכלה הגבוהה אינה דרישה טכנית גרידא, כי אם דרישה מהותית שנועדה להבטיח את תכליות החוק, ובכלל זה שמירה על האוטונומיה של מוסדות ההשכלה הגבוהה (עקרון המעוגן בסעיף 15 לחוק). הדרישה נועדה להבטיח שרוב המשקל של הרכב המועצה יהיה בידיים של מי שמגיעים מהשדה האקדמי כדי למנוע חדירה של שיקולים זרים ופוליטיים להחלטות המל"ג שיש להן השלכה ישירה על מעמד מוסדות ההשכלה הגבוהה וחופש הפעולה שלהם.

7. **במסגרת הבקשה הבהולה למתן צו ארעי ולאחריו צו ביניים מבקשים העותרים למנוע בראש וראשונה את ההצבעה על מינוי סיו"ר המל"ג הקבועה להיום עד להשלמת הרכב המועצה על פי דין.** סגן יו"ר המל"ג הוא התפקיד הבכיר במועצה להשכלה גבוהה, הוא קובע את סדר היום של המועצה, מנהל את ישיבות המועצה והוא למעשה נציגו של שר החינוך (יו"ר מל"ג) בגוף החשוב ביותר באסדרת ההשכלה הגבוהה בישראל.

8. ההחלטה הנתקפת בעתירה זו הינה החלטת המשיב 1 לכנס את מועצת המל"ג לדון בנושאים בעלי משמעות רוחבית ובפרט לכלול בסדר היום הקבוע לדיון במועצה נושא קרדינלי כגון מינוי סגן יו"ר מל"ג. החלטה להעלות להצבעה את בחירת סיו"ר מל"ג מצויה בסמכותו של המשיב 1, הקובע את סדר יומה של המועצה, ואינה בסמכות המועצה עצמה, שלה אין סמכות להתכנס.

9. במועצה להשכלה גבוהה נכון להיום 23 חברים. מתוכם 15 חברים הם בעלי מעמד בהשכלה גבוהה, ועל-כן שיעור החברים שנים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה נמוך מדרישת החוק. החריגה מתחת לסף הקבוע בחוק בעקבות נבעה מפרישת חבר מועצה, פרופ' יוסי רוזנווקס ומינויו לנשיא מכללת אפרה בתחילת חודש אוגוסט 2025.

הפרישה של חבר המועצה היתה ידועה למשיב 1 כבר בחודש מאי 2025, אך עד לעצם היום הזה הוא לא מינה לא מחליף או מחליפה, בהתאם לחובתו בסעיף 5 לחוק. כפי שיפורט להלן, הפרת החוק על ידי המשיב 1 ואי מינוי מחליף נבעה מהפעלת **שיקולים זרים** בבסיס הפעלת הסמכות.

10. בחודש מאי 2023, המשיב 1 העלה את מועמדותו דודי שוורץ לתפקיד סיו"ר מל"ג. בהצבעה שנערכה במליאת מל"ג התקיים שוויון קולות בין התומכים והמתנגדים למינוי, ועל-כן שוורץ לא נבחר. ההחלטה לקיים היום דיון והצבעה מחודשת במינוי שוורץ, תוך הפרה ביועצין של הוראות החוק לגבי הרכב המועצה, ניצול פרישת חבר מל"ג מכהן ואי-מינוי חבר חדש תחתיו, מצביעים על שיקולים זרים העומדים בבסיס ההחלטה של משיב 1, וזאת לצורך ניסיון השתלטות שלא כדין על המועצה להשכלה גבוהה.

11. בקשות העותרים למתן צו ארעי וצו ביניים, עולות בקנה אחד, עם החלטת בית המשפט הנכבד מיום 21.3.16 בבג"ץ 2045/16 **ועדיה ואח' שר החינוך** (להלן: "**בג"ץ ועדיה**") בה נקבע הסדר ביניים הקובע הסדר של מדיניות ריסון עצמי בהתאם למסמך "קריטריונים לריסון עצמי בקביעת סדר יום של המל"ג וועדות המשנה" (להלן: **מסמך הקריטריונים לריסון עצמי**) אשר נועד להבטיח כי המל"ג לא ידון בסוגיות עקרוניות בעלות חשיבות רוחבית, עד להשלמת הרכב המועצה על פי הדין (אז מינוי די חברים לפי סעיף 4 לחוק ומינוי די חברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה לפי סעיף 4 לחוק).

החלטת בית המשפט בבג"ץ ועדיה מיום 21.3.26 ומסמך הקריטריונים לריסון עצמי שצורפה לה מצורפים **כנספח א'** לעתירה.

הסעדים המבוקשים

12. העותרות, עמותות הפועלות לשמירת מעמדה של ההשכלה הגבוהה בישראלית, מתכבדות לבקש מבית המשפט הנכבד להורות על הסעדים הבאים כדלקמן:

א. ליתן צו על תנאי לפיו על המשיבים להשיב מדוע לא יורה בית המשפט הנכבד על הפסקת פעילות המועצה להשכלה גבוהה, עד שיובטח כי מספר החברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה יעמוד בדרישות סעיף 4 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958.

ב. לחילופין ליתן צו על תנאי לפיו על המשיבים להשיב מדוע לא יורה בית המשפט הנכבד על נקיטת מדיניות של ריסון עצמי בהתאם למסמך "קריטריונים לריסון עצמי בקביעת סדר יום של המל"ג וועדות המשנה" (להלן: **מסמך הקריטריונים לריסון עצמי**) כפי שנקבע בהחלטת בית המשפט הנכבד כהסדר ביניים בבג"ץ 2045/16 **ועדיה ואח' שר החינוך**, ובכלל זאת לא לדון במינוי סיו"ר למל"ג, עד שיובטח כי מספר החברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה יעמוד בדרישות סעיף 4 לחוק המועצה להשכלה גבוהה.

ג. ליתן צו ארעי מידי, עד להיום בשעה 14:00 ולאחריו צו ביניים אשר יורה למשיבים שלא לכנס את

המועצה להשכלה גבוהה וועדותיה בסוגיות החורגות ממסמך הקריטריונים לריסון עצמי עד להכרעה בעתירה או להחלטה אחרת, ובכלל זאת לבטל את הדיון וההצבעה במינוי סיו"ר מל"ג הקבוע ליום הגשת העתירה 30.9.25 בשעה 14:00.

13. בהקשר זה יודגש גם כי הדיון הקבוע להיום בעניין מינוי סיו"ר המל"ג כאשר אין במועצה די חברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה בהתאם לדיון, נקבע בחופזה ביום ה' האחרון, בניגוד ל"סדרי נוהל לדיוני המועצה להשכלה גבוהה" אשר אמורים להבטיח כי נושאי סדר היום והחומר לקראת הדיונים יומצא לפחות כ-6 ימים טרם הדיון ולא 5 ימים כפי שנעשה, ולאחר שהעותרים מיצו הליכים למול המשיבים בפנייה דחופה ביום 29.9.25.

הצדדים לעתירה

14. העותרת 1 עמותת "האקדמיה למען ישראל דמוקרטית" היא עמותה רשומה הפועלת, בין היתר, לקידום החינוך והמחקר האקדמי החופשי בישראל ולשמירה על חברה דמוקרטית ליברלית.

15. העותרת 2 עמותת "בשער – קהילה אקדמית למען החברה בישראל" הוא ארגון א-פוליטי ובלתי תלוי שנוסד בשנת 1999 ומאגד מעל 2000 חברות וחברי סגל אקדמי מכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל, ביניהם כלות וחתני פרס נובל ופרס ישראל, נשיאות, נשיאים ורקטורים לשעבר, שרותמים בהתנדבות מלאה את שלל תחומי המומחיות שלהם בנושאי אקדמיה, מדע, מחקר, מדיניות השכלה גבוהה ועוד, למען החברה בישראל במגוון ערוצים.

16. המשיב 1, שר החינוך, הוא יו"ר המל"ג מתוקף תפקידו והוא בעל הסמכות להביא בפני המשיב 2 את המלצתו בדבר מינוי סיו"ר למל"ג, מבין חברי המועצה להשכלה גבוהה.

17. המשיב 2, המועצה להשכלה גבוהה, היא הגוף המוסמך לקבלת החלטות הנוגעות להשכלה הגבוהה בישראל בהתאם לחוק המועצה להשכלה גבוהה והיא מוסמכת לאשר או לדחות את מועמד/ת המשיב 1 למינוי סיו"ר למל"ג.

18. המשיב 3 הוא מועמד המשיב 1 לתפקיד סגן יו"ר מל"ג והוא מצורף כמי שיכול לראות עצמו כנפגע מהעתירה, על אף שהיא אינה מכוונת לו ישירות.

הרקע הרלוונטי הנדרש

19. המועצה הפועלת מכוח חוק המועצה להשכלה גבוהה הינה גוף סטטוטורי אשר מוטלים עליו תפקידים מגוונים בעלי חשיבות רבה בציבוריות הישראלית ובכללם: מתן היתר והכרה, מוסדות להשכלה גבוהה, אישור תכניות לימודים, היתרים להענקת תארים אקדמאיים, קביעת אמות מידה לתקצוב מוסדות להשכלה גבוהה, פיקוח על מוסדות להשכלה גבוהה ולא פחות חשוב מכך להבטיח את עצמאותם האקדמאית והניהולית של המוסדות

המוכרים להשכלה גבוהה, בהתאם לסעיף 15 לחוק.

20. לאור תפקידיה המורכבים והצורך בקבלת החלטות מושכלת ולאחר מחקר מעמיק, פועלת המועצה באמצעות ועדות משנה. בין היתר ועדת משנה לפיתוח ומדיניות אקדמית, ועדת משנה להכרה הסמכה ורישוי, ועדת משנה לפיקוח ואכיפה, ועדה להבטחת איכות, תת ועדת משנה תחומית לחינוך, הוראה, רוח, אמנות, תת ועדת משנה תחומית לחברה, משפטים, ניהול עסקים ותכניות רב תחומיות במדעי הרוח והחברה, ועדת משנה תחומית לטכנולוגיה, הנדסה, אדריכלות, מדעים, ביולוגיה פרה רפואי, חקלאות ושלוחות מחו"ל.

21. בשל העובדה כי חלק גדול מהחלטות המועצה נוגעות לסוגיות אקדמאיות מחקריות ראשונות במעלה, המלצות הוועדות נדרשות לעמוד בסטנדרטים אקדמאיים גבוהים המבוססים על "הערכת עמיתים" (Peer Review) כמקובל בעולם האקדמי. למותר לציין כי איכות קבלת ההחלטות וקביעת סטנדרטים אקדמאיים גבוהים במיוחד הינם הכרחיים לשם זכייה באמון הציבור בכללותו המוסדות להשכלה גבוהה בפרט.

22. לאור חשיבותה הציבורית, קבלת ההחלטות הדורשות ידע ונסיון מחקריות משמעותיים, והיכרות עם מערכת ההשכלה הגבוהה בארץ ובעולם, היקף תפקידה וחשיבות האמון בינה לבין מוסדות ההשכלה הגבוהה והציבור קבע המחוקק בסעיף 4א כלל לפיו לפחות שני שלישים יהיו בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה, להלן:

4א. (א) חברי המועצה יוצעו לנשיא המדינה על ידי הממשלה; לפחות שני שלישים מהם יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, שהמליץ עליהם שר החינוך והתרבות לאחר התייעצות עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה חבר אחד יהיה יושב ראש התאחדות הסטודנטים בישראל (בסעיף זה – ההתאחדות) וחבר אחד יהיה יושב ראש ארגון סטודנטים ואקדמאים בישראל (בסעיף זה – הארגון). במועצה יינתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה, שהוכרו לפי סעיף 9."

23. הבטחת חלקם של בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה הינו קרדינלי כדי להבטיח את העצמאות בקבלת החלטות רגישות המתקבלות במועצה להשכלה גבוהה. לשם המחשה, במוסדות המובילים להשכלה גבוהה רובם המכריע של חברי הסנאט, או המועצה האקדמית, הם פרופסורים מן המניין, הן בשל העובדה כי רכשו מעמד ראוי בשדה המחקר וההשכלה הגבוהה והן בשל אי תלותם בקידום במי מנושאי התפקידים בהנהלת האוניברסיטה, כך שהם משוחררים לקבל החלטות באופן עצמאי. משכך, כפי שקובע החוק, מן הראוי שחברי המועצה להשכלה גבוהה "בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה" יעמדו, לכל הפחות, בסטנדרטים דומים.

24. למעלה מכך, מעמדם ומספרם של החברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה נועד להבטיח את עקרון היסוד של השמירה על האוטונומיה של מוסדות ההשכלה הגבוהה כקבוע בסעיף 15 לחוק. המפתח של 2/3 נועד להבטיח שרוב המשקל יהיה בידיים של מי שמגיעים מהשדה האקדמי כדי למנוע חדירה של שיקולים זרים ופוליטיים שיאיינו את החופש האוטונומי של המוסדות.

25. בנוסף, כאמור קיימת חשיבות כי החלטות ועדות המשנה והמועצה יעמדו בסטנדרטים אקדמאיים גבוהים. חשיבות מיוחדת, יש גם להיכרות והנסיון בעבודה עם האקדמיה הבינלאומית, במיוחד בתקופה של חרמות ואיומים על האקדמיה. הרכב חברי מועצה שאינו משקף מעמד וידע רחב בתחומי המחקר והלימוד השונים המתקיים במוסדות להשכלה גבוהה יתקשה לבצע את תפקידו באופן ראוי.

26. לנושא זה נדרשה, בין היתר, הוועדה הציבורית שמונתה בדצמבר 2013 ע"י רה"מ ושרי החינוך והאוצר - **הוועדה להסדרת המשילות של מערכת ההשכלה הגבוהה** (להלן: "**ועדת המשילות**") אשר חלק מהטעמים להקמתה נבע מהעדר הליך מינוי מתאים לקביעת החברים, כאשר במסגרת המלצותיה הרבות נכללו המלצות שנועדו להבטיח את מעמד אנשי האקדמיה במל"ג (ראו עמ' 60-61 לדו"ח).¹

27. לצד המלצות ועדת המשילות שהוצגו לעיל יש מקום להציב זרקור על חוות דעת המיעוט של כבוד השופט (בדימוס) א. פרוקצ'יה, חברת הוועדה, אשר המליצה לשנות את הדין כך ששר החינוך לא יעמוד בראש המל"ג נוכח חשיבות האוטונומיה והחופש האקדמי של המועצה והמוסדות האקדמאיים בישראל, להלן (עמ' 79 לדו"ח):

".....ברוב המכריע של התאגידים הסטוטוריים הציבוריים, ראשות התאגיד אינה נתונה לגורם פוליטי, גם אם נציגי ממשלה עשויים להיות מעורבים ברמה כזו או אחרת בהתנהלותו של התאגיד. ברשות המשילות על ההשכלה הגבוהה יש צורך מיוחד בשימור האוטונומיה של התאגיד גם בהשוואה לתאגידים ציבוריים אחרים, וזאת על שום ערך החופש האקדמי, המקנה לגורם עצמאות הרשות משקל וערך מיוחד...ההצעה להותיר בעינה את הצבתו של גורם פוליטי בראש הרשות, כמי שאחראי במישרין לניהולה, בהשתלבותה ביתר ההצעות למעורבות הממשלה, עלולה להפוך מעורבות זו לשליטה של הממשלה ברשות, ומכך יש להיזהר."

28. המלצות הוועדה עוגנו בתזכיר חוק ממשלתי אשר לצער העותרים לא קודם לכדי חקיקה מחייבת.

29. ביום 21.2.16 התפטרו 6 חברים מהמועצה ה-12, כולם פרופסורים באוניברסיטאות. במכתב התפטרותם הצביעו החברים הפורשים על תהליך מטריד הנוגע להליכי המינוי במל"ג המטיל חשש לפגיעה ביכולת המל"ג לשמור רמה מדעית נאותה וכן הביעו חשש לפגיעה בעצמאות הנדרשת לקידום המוסדות להשכלה גבוהה. בעקבות הליך ההתפטרות ירד מספר החברים במל"ג מתחת למינימום הקבוע בסעיף 4 לחוק (נותרו במל"ג 16 חברים בלבד במקום מינימום 19) ומספר החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה ירד מתחת לשני שלישים כנדרש בסעיף 4א לחוק. על אף שמספר חברי המועצה ומספר החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה המשיכה המועצה להתנהל.

30. במצב דברים זה הוגשה העתירה **בבג"ץ ועדיה** אשר עסקה בשני סעדים. איסור על המועצה לפעול בהרכב המנוגד להוראות הדין, אליו נתייחס בהמשך, והצורך בקביעת נוהל ואמות מידה ראויות להבטחת איוש הולם של חברי המועצה בדגש על הבטחת מעמדם של החברים "בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה".

31. בעקבות הגשת העתירה והדיונים גובש "נוהל למינוי חברי המועצה להשכלה גבוהה". הנוהל ביקש לממש את להבטיח איוש של בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה בהתאם הוראות סעיף 4א לחוק בשני אופנים. **הראשון**, בהסדרת **חובת ההתייעצות** הקבועה בחוק עם המוסדות להשכלה גבוהה טרם המינויים, **והשני** בקביעת אמות מידה

¹ דו"ח ועדת המשילות נמצא בכתובת אינטרנט

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://che.org.il/wp-content/uploads/2013/12/%D7%93%D7%95%D7%97-%D7%9E%D7%A9%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%AA.pdf

ל"בעל מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה", בהתאם לסעיף ד' לנוהל הקובע:

"לאחר קבלת המלצות הגורמים האמורים לעיל, יגבש שר החינוך רשימת מועמדים ומועמדות בהתאם לדרישות החוק. בהתאם לחוק לפחות שני שלישים מהמועמדים יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה. במסגרת זאת, יושם דגש, בין היתר, למעמדם האקדמי של המועמדים והמועמדות, לרבות לפעילותם בתחום ההוראה והמחקר המהווה מרכיב עקרי בפעילות האקדמית, וכן לקידום האקדמי של אותו מועמד, פרסומיו, מחקריו, הכנסים בהם הוא משתתף, פעילותו, הפורומים האקדמיים בהם הוא פעיל וכיו"ב. בנוסף, בגיבוש הרשימה יתחשב השר בתמהיל תחומי מומחיותם האקדמית של המועמדים שהם בעלי מעמד בשדה האקדמי"

נוהל מינוי חברי המועצה מצורף כנספח ז' לעתירה.

32. הנה כי כן, בעקבות בג"ץ ועדיה והנוהל שנקבע במסגרתו, הובטח במידה מסויימת מימוש סעיף 4 לחוק. זה השלב לציין כי לצד הבטחת חלקם במועצה ואיכותם של החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה קיימת חשיבות למעמדו האקדמי מחקרי של סגן יו"ר המל"ג.

33. נוכח העובדה שיו"ר המל"ג הינו דמות פוליטית ואינו, ככלל ולמעשה כיום, איש אקדמיה, לתפקיד סגן יו"ר המל"ג חשיבות רבה בהובלת הדיון וההמלצות בוועדות השונות ובמליאת המועצה, אשר החלטותיהן אמורות לעמוד בסטנדרטים אקדמאיים ומחקריים מחמירים. למעשה סיו"ר המל"ג הוא המנהיג האקדמי המחקרי הבכיר במועצה, אשר נוכח אופייה עיקר חבריה אמורים להיות בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה.

34. לא פחות חשוב מכך, בוודאי נוכח המתקפה הבינלאומית על מוסדות האקדמיה כיום, סגן יו"ר המל"ג צריך להיות הדמות האקדמית המחקרית הבכירה למול גופים בינלאומיים. מכאן, עומדת חשיבות מיוחדת למעמדו האקדמאי ונסיונו הבינלאומי בכדי להבטיח את אמון הציבור והמוסדות.

35. ואכן, מאז המל"ג ה 13 ובעקבות בג"צ ועדיה מונו כסיו"ר מל"ג פרופסורים מן המניין במסלול הרגיל בעלי מעמד אקדמי מוביל, ברוח העקרונות שנקבעו.

36. למעלה מהצורך, יוער כבר עכשיו כי החששות לגבי מינויו של מועמד המשיב 1 לסגן יו"ר המל"ג נוגעים בין היתר לעובדה כי במשך עשרות שנים אינו עוסק באופן פעיל במחקר אקדמי ואינו מהווה דמות מובילה בהקשרים אלו. על כך פרסם הודעה נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פרופ' דוד הראל לקראת הדיון היום:

"מינוי פרופ' שוורץ מהווה שגיאה חמורה שתערער עוד יותר את מקומה של ישראל בזירה הבין-לאומית, המאויים קשות גם ככה...
 "זהו מינוי שאינו ראוי, והוא חלק מתהליך רחב יותר שמוביל שר החינוך יואב קיש להשתלטות על המועצה להשכלה גבוהה ולהכפפתה לשיקולים פוליטיים צרים.

אין לי דבר אישי נגד פרופ' שוורץ, אך עיקר פועלו אינו ברמה הבין-לאומית של המחקר האקדמי. סגן יו"ר המל"ג, המשמש למעשה כראש המועצה בפועל, חייב להביא עמו ניסיון אישי עמוק והבנה יסודית במחקר ובהשכלה גבוהה ברמה עולמית. בעבר מילאו את התפקיד אנשי מדע מן השורה הראשונה, ולפניהם שופטים עליונים בכירים בדימוס, מה שהבטיח דיון עצמאי ורציני, נטול פניות, תוך הסתמכות על חברי מל"ג מומחים מעולם המחקר האקדמי.

לו נתבקשו טובי המדענים בישראל וראשי המוסדות להשכלה גבוהה להציע כל אחד מספר

מועמדים ראויים לתפקיד, ספק גדול אם שמו של פרופ' שוורץ היה כלל עולה. בנוסף לכך, המינוי המוצע מפר את ההסכמות עם ראשי האוניברסיטאות, ומדגים את הזלזול של השר בגורמים המקצועיים. הוא נועד להחליש את האוניברסיטאות ואת החופש האקדמי בישראל ולהסיט את הדיון מהאתגרים חסרי התקדים שעמם מתמודדת המערכת, ובראשם החרם האקדמי המתרחב.

בשבוע הבא אשתתף ביפן בכנס עולמי של ראשי ארגוני מדע, בין השאר כדי להיאבק בחרם ובאנטישמיות. המינוי המוצע של השר קיש מחליש מאוד את יכולתי להציג את המחקר הישראלי כעצמאי, נקי וחזק, והוא מהווה שגיאה חמורה שתערער עוד יותר את מקומה של ישראל בזירה הבין-לאומית, המאיים קשות גם ככה."

37. מכל מקום, נוכח חשיבות תפקיד סיו"ר המל"ג והיותו המנהיג האקדמי מחקרי של הארגון, קיימת חשיבות מיוחדת לעמידה בהוראות הדין ביחס למספר החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה שישתתפו בדיון ובהחלטה.

הרקע העובדתי בנוגע למועצה להשכלה גבוהה מס' 14

38. ביום 1.4.22 התקבלה החלטת ממשלה 1343 למנות את חברי המועצה להשכלה גבוהה מס' 14, בהתאם להמלצת שרת החינוך דאז ד"ר יפעת שאשא ביטון. במסגרת ההחלטה המקורית היו כ-21 חברי מועצה, מתוכם כ-14 חברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה המהווים כשני שלישים מחברי המועצה.

החלטת הממשלה 1343 מיום 1.4.22 מצורפת **כנספח ב'** לעתירה.

39. לאחר כניסתו לתפקיד של המשיב 1, בחר הוא שלא להמליץ למל"ג להאריך את כהונתה של סגנית יו"ר המל"ג, פרופ' עידית תשובה.

40. ביום 2.5.23 ביקש המשיב 1 למנות את פרופ' דודי שוורץ לתפקיד סגן יו"ר המל"ג. הצעה זו זכתה להתנגדות מצד ראשי אוניברסיטאות המחקר נוכח העדר נסיון אקדמי מחקרי ונוכח העובדה כי המינוי נתפס כניסיון להפרטת ההשכלה הגבוהה בישראל. נסיון המינוי נכשל בשתי הצבעות שונות צמודות, כאשר הראשונה עברה ללא רוב מספק (נדרש אז רוב מבין החברים, לרבות הנמנעים) ולאחר מכן היה שוויון. בין היתר בעקבות, שונה נוהל סדרי הדיון במועצה כך שיידרש רוב מבין המצביעים, כאשר הנמנעים לא נספרים.

כתבה מעיתון כלכליסט בעניין ההצבעה מצורפת **כנספח ג'** לעתירה
נוהל סדרי הדיון במועצה להשכלה גבוהה מצורף **כנספח ד'** לעתירה

41. מאז תקופה זו מתנהל המל"ג ללא סגן יו"ר.

42. למיטב ידיעת העותרים, במקביל ולאחר כשלון מינוי סגן יו"ר המל"ג, ביקש המשיב 1 למנות חברי מועצה בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה ללא קיום חובת ההיוועצות הנדרשת בסעיף 4 לחוק עם ראשי ור"ה. בעקבות כך שלחה ור"ה מכתב מיצוי הליכים בחודש יוני 2023 בו דרשה לחזור ולקיים את ההיוועצות בהתאם לדיון, כפי שאירע בעבר.

מכתב ור"ה מיוני 2013 מצורף **כנספח ה'** לעתירה

43. בחודש אוגוסט 2023 בפגישה שנערכה במשרד החינוך בין נציגות ור"ה (יו"ר ור"ה, מאוניברסיטת בר אילן בזמנו ונציגי אוני' חיפה ומכון וייצמן) הגיעו הצדדים להסדר בדבר מימוש חובת ההיוועצות הקבועה בדין והסכמות לגבי הליך המינויים של החברים בעלי המעמד בהשכלה גבוהה. להבנת העותרים, במועד זה הובהר כי המשיב 1 אינו מתכוון לשוב ולנסות למנות את המשיב 3 לסגן יו"ר המל"ג.

44. ביום 4.8.24 התקבלה החלטת הממשלה 2106, בהמלצת שר החינוך הנוכחי, המשיב 1, להמליץ לנשיא המדינה למנות שני חברים נוספים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה, למועצה, האחד כחבר נוסף והשני כמחליף של חברת מועצה בעלת מעמד בהשכלה הגבוהה שפרשה.

45. ביום 21.10.24 התקבלה החלטת הממשלה 2247, בהמלצת המשיב 1, להמליץ לנשיא המדינה למנות נציג של ארגון הסטודנטים במקום נציג פורש ונציג בעל מעמד בהשכלה הגבוהה במקום נציג פורש.

46. ביום 16.2.25 התקבלה החלטת הממשלה 2753, בהמלצת המשיב 1, להמליץ לנשיא המדינה למנות שני נציגות נוספות למועצה – אחת נציגת ציבור והשנייה בעלת מעמד בהשכלה הגבוהה. כמו כן הוחלפו שתי נציגות שפרשו – אחת נציגת ארגון סטודנטים והשנייה בעלת מעמד בהשכלה הגבוהה.

47. ביום 31.3.25 התקבלה החלטת ממשלה 2947, בהמלצת המשיב 1, להמליץ לנשיא המדינה להחליף את יו"ר ות"ת (שהוא גם נציג במל"ג) במועמד חדש בעל מעמד בהשכלה הגבוהה. למיטב ידיעת העותרים, מועמדות זו נעשתה בתמיכת ראשי ור"ה על אף שנבחר מי שאינו במסלול האקדמי מחקרי אלא במסלול המקצועי, גם מתוך ההבנה שמינוי סיו"ר המל"ג ייעשה בהסכמה.

החלטות הממשלה הרלוונטיות בתקופת כהונתו של המשיב 1 מצורפות **כנספח ו'** לעתירה

48. כפי שניתן לראות, בתקופה זו, תחת כהונתו של המשיב 1, נשמר בהקפדה היחס בין החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה לבין חברי המועצה האחרים, אך הועלה מספר החברים הכללי מ-21 ל-24 ובהתאם עלה מספר החברים בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה מ-14 ל-16. כל חבר מועצה שעזב הוחלף בחבר מועצה בהתאם לייצוג הגופים השונים.

49. בחודש מרץ 2023 מרץ (לאחר שגובשו ההסכמות בעניין יו"ר ות"ת) הודיע המשיב 1 כי הוא מפסיק את הליך שיתוף הפעולה עם נציגות ור"ה, ככל הנראה, בשל זעמו על כך כי חלק מהנשיאים נטלו חלק בצעדי מחאה הקשורים לפיטורי ראש השב"כ והיועצת המשפטית.

העתק מהודעת ווטסאפ של המשיב 1 בהקשר זה מצורפת **כנספח ח'** לעתירה

50. ביום 28.5.25 הודיע פרופ' יוסי רוזנווקס ליו"ר המל"ג כי הוועד המנהל של מכללת אפקה החליטה להמליץ על מינויו לנשיא המכללה החל מיום 1.8.25. בעקבות כך, נאלץ פרופ' רוזנווקס להתפטר מחברות במל"ג לקראת כניסתו לתפקיד.

51. אף שהיה זמן מספק ליו"ר המל"ג להוביל את התהליכים הנדרשים למינוי חבר מועצה בעל מעמד בהשכלה הגבוהה במקום פרופ' יוסי רוזנווקס, בהתאם לחובתו בסעיף 5 לחוק, הוא נמנע מעשות כן. זאת, על אף, שכבר ביום 14.7.25 שלחו חברי ור"ה לשר מכתב בו 3 מועמדות מתאימות למינוי ולאחר הסתייגויות מהשר, ביום 11.9.25 נשלחה לו הצעה למועמדת נוספת (ערביה, לבקשת השר).

המכתבים בדבר המלצות ור"ה למינויים מצורפים כנספח ט' לעתירה

52. החלטת המשיב 1 שלא למנות חבר נוסף עומדת באופן ברור בניגוד להוראות סעיף 5 (א) לחוק, הקובע סמכות חובה להחלפת חברים פורשים מהמועצה, כאמור:

"נתפנה מקומו של חבר המועצה תוך תקופת כהונתה של מועצה, מחמת כל סיבה שהיא, יתמנה במקומו לתקופת כהונתה של אותה מועצה חבר אחר בדרך שנקבעה למינויו של החבר שמקומו נתפנה"

53. ניכר כי החלטת שר החינוך שלא לקיים את חובתו בדיון ולא לקדם את מינוי המחליף נבעה מהחלטתו להפסיק לשאת פעולה עם מרבית חברי ור"ה. דהיינו: החלטתו של השר שלא לקיים את חובתו בדיון נבעה משיקולים זרים ובלתי רלוונטיים, אשר כלל אינם קשורים להפעלת הסמכות הרלוונטית.

54. מכל מקום, משלא מונה חבר או חברה בעלת מעמד ההשכלה הגבוהה הפכה המועצה ל"ועדה קטועה" - ועדה שאינה עומדת בדרישות הדין הסטטוטוריות ביחס להרכבה, וזאת נוכח העובדה כי מספר החברים בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה ירד ל-15 מתוך 23 חברי מועצה. דהיינו: בעקבות החלטת המשיב 1 שלא למנות חבר נוסף חדלה המועצה לעמוד בתנאי סעיף 4א לחוק הקובע מפורשות שמספר החברים "בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה" יעמוד לפחות על שני שלישים.

55. על אף שהרכב המועצה לא עמד בדרישות הדין, הודיע, כאמור, המשיב 1, במסגרת סדר היום שנקבע לקראת הדיון במועצה היום 30.9.25, כפי שנמסר לחברי המועצה ביום ה' 25.5.25, כי בכוונתו לקיים הצבעה למינוי פרופ' שוורץ לסיו"ר מל"ג, כשנתיים לאחר סירוב המועצה למנותו. כמובן שקיום הצבעה ללא ההרכב המלא הנדרש יכולה להטות את הכף.

56. ביום 28.5.25 כתב בעקבות ההודעה יו"ר ור"ה, פרופ' דניאל חיימוביץ, נשיא אוניברסיטת בן גוריון, למשיב 1 כדלקמן:

"למרות סיכום מפורש בינך לביני כיו"ר ור"ה, סיכום עליו חזרת לא אחת בפורומים שונים ובאוזני אנשים שונים, הפרת את התחייבותך – בחירת סיו"ר המל"ג בהסכמה! כשר החינוך של מדינת ישראל שלחת פעם נוספת מסר, שהבטחת שר החינוך היא קליפה ריקה, אמירה בעלמא שאין כל כוונה לקיימה. אני חש אכזבה באופן אישי, ומבקש להביא את הדברים לידיעתך גם בשם נשיאי אוניברסיטאות המחקר (ור"ה). משרת סיו"ר המל"ג היא משרה מרכזית בניהול המל"ג, ובעלת משקל רב והשפעה על עתיד ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. אני קורא לך לדחות את ההצבעה על מינוי סיו"ר המל"ג, ולחזור לתרבות של שיח משותף והגעה להסכמות כפי שסוכם."

מכתבו של יו"ר ור"ה מצורף כנספח י' לעתירה

57. מענה המשיב 1 ליו"ר ור"ה מאותו יום לא הותיר מקום לספק, העלה כי השיקולים לחזרה מההסכמות בדבר הליכי המינויים של החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה ושל סיו"ר המל"ג באופן פרטני, הינם שיקולים בלתי עניינים וזרים שאינם קשורים להפעלת הסמכות הרלוונטית:

הבה נבהיר אחת ולתמיד: היה סיכום. אתם בחרתם להפר אותו ביוזמתכם. בשורת מהלכים פוליטיים וצעדים מחאתיים, בניגוד מוחלט למה שסוכם, חרצתם בעצמכם את גורל ההבנות. בעקבות זאת הודעת ליך כבר ב-19 לחודש מרץ: "אני סיימתי להגיע איתכם להסכמות או שיתוף פעולה. ור"ה מונעת משיקולים פוליטיים".

מענה השר ליו"ר ור"ה מצורף כנספח יא' לעתירה

58. לאחר שהעותרים התוודעו לקידום ההליכים למינוי סגן יו"ר מל"ג, להעדר החוקיות שבהם, לשיקולים הזרים שהופעלו ולחשש גם מהמינוי הספציפי בנוגע לשמירת מעמדה של ההשכלה הגבוהה, פנו הם אתמול למשיבים בכדי שיעצרו את הליך המינוי, נוכח הוראות הדין המפורשות.

מכתב העותרים מצורף כנספח יב' לעתירה

59. בקשר שקיימו העותרים עם המשיבים ציפו הם לקבלת מענה, אך נוכח העובדה כי מענה זה לא הגיע ונוכח קיום הדיון היום, מגישים העותרים עתירה זו ולצידה בקשה בהולה למתן צו ארעי וצו ביניים.

נימוקי העתירה

60. "ועדה מקוטעת" בהתאם לדין הינה ועדה סטטוטורית אשר הרכבה אינו עומד בדרישות הדין הסטטוריות. ככלל, בהתאם להלכה הפסוקה ועדה מקוטעת אינה יכולה לפעול אלא כאשר החוק הספציפי שחל על פעולתה מכיר בסמכותה לפעול גם בהרכב קטוע (ראו: דפנה ברק ארז, משפט מינהלי, כרך א', סעיף 7.7 עמ' 267-268). מצב דברים זה שונה במהותו ממצב בו אחד מהחברים לא התייצב לדיון בוועדה אז, בהחרגת גופים שיפוטיים או מעין שיפוטיים, ניתן לדון בנוכחות רוב החברים בהתאם לסעיף 20 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981.

61. על הדין המחייב ביחס ל"וועדה קטועה" ניתן ללמוד מפסק דינו של השופט ברק (כתוארו דאז) בבג"צ 5/86 סיעת ש"ס התאחדות הספרדים שומרי תורה בכנסת ואח' נ. שר הדתות ואח', מיום 17.6.86, להלן:

"נקודת המוצא העקרונית היא, כי ועדה סטטוטורית מכהנת כדין, אם כל חבריה מכהנים בה כדין. אם מטעם זה או אחר, כגון מוות או התפטרות, לא כל חברי הוועדה מכהנים בה, הרי היא "ועדה מקוטעת". ועדה מקוטעת אינה רשאית למלא את תפקידה הסטטוטורי (ראה: בג"צ 3/58, 9[1]; בג"צ 941/74 [2]). לכלל זה מכיר הדין מספר יוצאים מן הכלל (השווה בג"צ 205/60, 210[3]). החשוב שבהם הוא זה הקובע, כי ועדה מקוטעת תוכל להמשיך ולפעול, אם הדין המקים אותה והקובע את דיניה מורה על כך (ראה בג"צ 162/78 [4])"

62. נוכח הלכה ברורה זו, אשר הינה חלק מהכלל הבסיסי ביותר של הסמכות המינהלית לפיו כל רשות מינהלית חייבת לפעול בתוך דל"ת אמות הסמכות שהוקנתה לה בחוק, לא קיים נתיב משפטי אשר יכול להכשיר את

פעולת המועצה כסדרה בהרכב בו מספר החברים בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה הוא נמוך מהנדרש בדין. ודוק: כאמור, הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח העובדה כי קיים הכרח למינוי חברה נוספת למועצה במהירות וביעילות בהתאם להוראות סעיף 5 לחוק.

63. בבג"ץ ועדיה נדונה כאמור סוגיה דומה באשר מספר חברי המועצה להשכלה גבוהה ירד מ-19 חברים בניגוד לסעיף 4 לחוק ומספר החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה ירד מתחת ל-2/3 כנדרש בסעיף 4 לחוק.

64. במסגרת הדיון בבקשה למתן צו ביניים הובהר למשיבים מבית המשפט כי קיים קושי מהותי בהמשך דיוני המועצה בכלל ובנושאים משמעותיים בעלי השלכות רוחב בפרט. בעקבות כך הגיעו הצדדים להסכמה אשר קיבלה תוקף של החלטה שיפוטית ביום 21.3.16 בה נקבע:

"בהמלצתנו קיימו הצדדים – לרבות המבקשים להצטרף לעתירה – התייעצויות ממושכות שהובילו להסכמות שפורטו במסמך שהוגש לעיוננו, שכותרתו "קריטריונים לריסון עצמי בקביעת סדר יום של המל"ג וועדות המשנה" (המצורף בזאת ומסומן באות "א").

65. במסגרת הקריטריונים לריסון עצמי, הוסכם והובהר כי לא יידונו במועצה סוגיות עקרוניות או בעלות השלכות רוחב כפי שנקבע בעקרונות סעיף 1 למתווה:

"יידונו רק נושאים שוטפים שאינם כוללים מחלוקות עקרוניות או נושאים מערכתיים שיש דחיפות או חשיבות מיוחדת להביאם בעת הנוכחית, לרבות התחייבויות מול גורמים מחו"ל או בהליכים משפטיים...."

66. סעיף 6 למתווה "הקריטריונים לריסון העצמי" אשר במפורש על מינוי מינויים חדשים והמלצות על מינויים חדשים במקומות בהם המל"ג מעורב במינויים אלו. הדברים נכונים מכח קל וחומר במינוי התפקיד הבכיר ביותר במערכת – סיו"ר המל"ג.

67. עקרונות הדיון אינם מאפשרים כינוס כלל של המועצה בנסיבות הקיימות בהן מספר החברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה נמוך מהקבוע בחוק, וזאת בפרט כאשר ישנה חובה בסעיף 5(א) לחוק למנות חבר או חברת מועצה במקום מקומו של חבר מועצה שכיהן בתוך תקופת כהונתה של המועצה. על כך יש להחיל, לכל הפחות, את העקרונות המחייבים שנקבעו כהסדר ביניים בבג"ץ ועדיה, המורים כי לא יידונו במועצה סוגיות עקרוניות, כבענייננו, עד השלמת הרכב המועצה כדין.

68. בנסיבות אלו, ברור כי ההחלטה הקרדינלית של מינוי סגן יו"ר מל"ג, לה השלכות רוחב לאורך שנות המינוי על מערכת ההשכלה הגבוהה, ובעניינה קיימת חשיבות לייצוג הדרוש בדין של חברים בעלי מעמד בהשכלה גבוהה, אינה מן ההחלטות שניתן לקיים תחת ועדה שהרכבה אינו מקיים את הדרישות שנקבעו בדין

69. משכך, מן הדין לבטל את הדיון הקבוע למחר בהקשר זה, עד להשלמת מניין החברים הנדרש בדין.

70. למען הסר ספק, הוראות הדין בהקשר של המועצה להשכלה גבוהה אינן מסתפקות בהבטחת הרכב החברים בעת מינוי המועצה, אלא מחייבות רציפות והבטחת ההרכב לאורך כל תקופת פעולת המועצה. זאת עולה מכך לממשלה סמכויות רציפות למינוי חברי מועצה ולהחלפתם עם סיום כהונתם – ראו סעיפים 4א. (א) ו-5 (א) לחוק.

71. סעיף 5 (א) לחוק מחייב לפעול באופן מיידי להחלפת חבר מועצה שסיים את תפקידו, להלן:

“(א) נתפנה מקומו של חבר המועצה תוך תקופת כהונתה של מועצה, מחמת כל סיבה שהיא, יתמנה במקומו לתקופת כהונתה של אותה מועצה חבר אחר בדרך שנקבעה למינוי של החבר שמקומו נתפנה.”

72. ראוי לציין כי במקומות בהם ביקש המחוקק להתנהל ולו באופן זמני בהרכב שאינו עולה בקנה אחד עם ההוראות הסטטוריות המפורשות הוא קובע זאת במפורש. דוגמה לכך הוא חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג-1963, הקובע במפורש, בכל הנוגע לוועדת המינויים, בסעיף 11 (ד) לחוק כי **“הוועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מששה”**. על ההבחנה בין הסדרי חקיקה המאפשרים פעולה שלא בהתאם להרכב הסטטורי נקבע למשל בבג"ץ 8946/01, עו"ד שקיב עלי נ. ועדת המינויים לקאדים (ניתן ב-26.12.01).

“...סעיף 11(א) לחוק הקובע את מהותה והרכבה של ועדת המינויים מציין כי יהיו בה תשעה חברים בעלי כשירות ספציפית. משמעות הדבר היא, לכאורה, כי אם מטעם זה או אחר אין מכהנים בוועדת המינויים כל חבריה, הופכת היא ל“ועדה מקוטעת” שאינה רשאית למלא את תפקידה הסטטוטורי (ראו בג"ץ 5/86 סיעת ש"ס נ' שר הדתות [8], בעמ' 746). אולם הוועדה עדיין יכולה לכהן כדין אם הדין המקים אותה והקובע את דיניה מורה על כך. במקרה שבפנינו אכן קובע החוק (בסעיף 11(ד)) כי הוועדה תוכל לפעול גם אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משישה. על-כן משמעות הדבר היא כי לשם קיום הוועדה יש צורך בשישה מחבריה המנויים בחוק, לפחות. אם אין בוועדה שישה חברים, הופכת היא ל“ועדה מקוטעת” שאין לה סמכות לפעול (ראו בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר-הפנים (להלן – בג"ץ ברמן [9]), בעמ' 1500).

73. הוראות הדין בנוגע למועצה להשכלה גבוהה אינן מאפשרות המשך פעולה במקום בו מספר בעלי המעמד בהשכלה הגבוהה יורד משני שליש, נובעות באופן ישיר, וכפי העולה מהרקע הנורמטיבי לעיל, מהחשיבות המהותית של נוכחות מספקת של חברים בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה כדי להבטיח את עצמאות ושמירת האיכות האקדמית של המועצה להשכלה גבוהה.

74. הדברים מקבלים משנה תוקף בקבלת החלטה הנוגעת למינוי סגן יו"ר המל"ג, אשר אמור להיות הדמות האקדמית-מחקרית המובילה במועצה ולכן לא יעלה על הדעת שבחירה בו תעשה בהרכב חסר של בעלי מעמד בהשכלה הגבוהה. השלכות קיומו של הרכב מלא ניתן ללמוד מההחלטה הקודמת בעניינו של פרופ' שוורץ שלא למנותו לסגן יו"ר המל"ג על חודו של קול.

75. בהקשר זה ראוי לציין, כי כל טענה לפיה אין להחיל את הדין על מחסור של “חבר אחד” דינה כשלון. ראשית, משקבע המחוקק את מספר החברים באופן מפורש, עקרון החוקיות אינו מאפשר סטייה מכך מכוח החלטה מינהלית. שנית, כפי שניתן לראות, הסרת חבר אחד יכולה להוביל לקבלת החלטה בעלות השלכות קרדינליות על מעמד ההשכלה הגבוהה. שלישית, מדובר במדרון חלקלק. לו ייקבע כי ניתן לקיים את המועצה תחת חוסר

של חבר אחד אזי מדוע לא ניתנה לקיימה ללא מחסור של שני חברים וכן הלאה. כידוע בדין, לעיתים קובע המחוקק את הקו ואין לחצותו.

76. הדברים נכונים במיוחד במקום בו קיים חשש לקבלת החלטת תחת שיקולים לא רלוונטיים, כפי שקיים במקום בו יכולים להיות אינטרסים ומערכות שיקולים נוגדות ברמה התיאורטית וכפי שמתנהלת למעשה על ידי המשיב.

77. במקום בו עולה במפורש כי הטעם לאי השלמת החסר עד כה וההחלטה לקיים הצבעה למינוי סיו"ר מל"ג ללא הסכמה, בניגוד להתחייבויות קודמות, נובע מהחלטת המשיב 1 שלא לשתף פעולה עם חברי ור"ה בשל מחלוקות שאינן קשורות כלל להליך המינויים ומתוך מגמה לצמצם את החופש האקדמי בניגוד להוראות החוק, אזי מדובר בשיקולים זרים ובלתי רלוונטיים.

78. על אלו יש להוסיף כי הדיון במועצה נקבע בחופזה ובהילות, תוך הפרת סדרי הנוהל של הוועדה המחייבים העברת החומר הרלוונטי כ-6 ימים לפני, ואילו החומר בעניינו של סיו"ר הות"ת הועבר רק כ-5 ימים לפני. תהליך מינוי חפוז זה מצביע גם הוא על השיקולים המנחים את המשיב 1 והחשש כי רצונו הוא לנצל את המצב הקיים להעברת המינוי.

79. כלל יסוד הוא כי "הרשות המינהלית רשאית להפעיל את הסמכות המוקנית לה בחוק רק לשם הגשמת המטרות שלשמן הוענקה לה אותה סמכות" (ראו דפנה ברק ארז "משפט מינהלי", כרך א', עמ' 635). מכאן נובע האיסור החמור לשקילת שיקולים זרים ובלתי רלוונטיים. שינוי אופן והליך הבחירה בשל מחלוקת שאינה קשורה להליכי המינוי, מהווה שיקול זר מובהק, שמזהם את הליך המינוי כולו.

80. בנסיבות אלו, יש להקפיד הקפדה יתירה על הוראות הדין.

הבקשה למתן צו ארעי וצו ביניים

81. **העותרים** יטענו כי מן הדין להורות על מתן צו ארעי ולאחריו צו ביניים, אשר יורו למשיבים שלא לכנס את המועצה להשכלה גבוהה וועדותיה בסוגיות החורגות ממסמך הקריטריונים לריסון עצמי עד להכרעה בעתירה, ובכלל זאת לבטל את הדיון במינוי סיו"ר מל"ג הקבוע לדיון ביום הגשת העתירה 30.9.25 בשעה 14:00.

82. העותרים יטענו כי מאז הנוחות נוטה בבירור לטובתם. מתן הכשר למשיב 1 להביא לדיון את מינוי סיו"ר המל"ג ולמשיבים לקיים דיונים שלא על פי ההרכב הסטטורי המבטיח די אנשים בעלי ידע ומעמד מספק בהשכלה הגבוהה, עלולים להביא לתוצאות בלתי הפיכות, ולסיכול העתירה.

83. מהצד השני, מתן הצו לא יוביל לנזק מהותי למשיבים בכלל ובנוגע למינוי סיו"ר המל"ג בפרט, באשר יוכלו לדון בסוגיות השונות תוך תקופה לא ארוכה לאחר השלמת הליכי המינוי של החברה/ה חסר. הדברים נכונים מכח קל וחומר בנוגע למינוי סגן יו"ר אשר המועצה מתנהלת בלעדיו במשך שנתיים בהעדר נכונות של השר להביא מועמד/ת מתאים המוסכם על מרבית החברים. משכך, לא יקרה דבר אילו הדיון בעניין זה יידחה המעט.

84. הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח העובדה כי הטעם למצב הקיים ואי קיום הוראות הדין נובע מהחלטת המשיב 1 לא לקיים את הוראות סעיף 5 ולמנות מחליף לחבר בעל המעמד בהשכלה הגבוהה שנדרש, וזאת כאמור בשל שיקולים זרים.

85. יצוין כי העותרים צמצמו את צו הביניים כך שיתמקדו בקריטריונים לריסון עצמי שנקבעו בבג"ץ ועדיה, כך המשיבים יוכלו לדון עד המינוי בסוגיות דחופות שאינן עקרוניות ובעלות השלכות רוחב, דבר המצמצם את הנזק המועט שנגרם להם

סיכום

86. נוכח כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את העתירה בהתאם לסעדים המופיעים בפתחה.

היום : 30.9.25

הרן רייכמן, עו"ד

ב"כ העותרים / ר"כ מן